

Stranderosion

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en nationell strategi mot stranderosion

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stranderosionens kostnader

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sandåterföring som metod.

Motivering

Delar av Sveriges kust består av vacker, men tyvärr sårbar sandstrand. Flera av kommunerna med sandstränder har på senare år märkt hur stranderosion blivit ett tilltagande problem.

Enligt internationell forskning kan så mycket som 70% av jordens sandstränder vara under recession. Stranderosion är alltså ett globalt fenomen och problem. Stranderosion kan bero på flera olika saker. Det finns en naturlig variation i vädret mellan olika år vilket kan innebära stora förändringar av stränderna från ett år till ett annat. Men allt talar för att klimatförändringar bidragit till att problemen har ökat på senare år. Flera följd effekter av den globala uppvärmningen innebär att stranderosionen också kan komma att förvärras ytterligare framöver. Varmare hav innebär att vattnet utvidgas samtidigt som nersmältning av glaciärerna höjer havsnivåerna. Klimatförändringen kan också påverka erosionen genom ändrade våg- och vindförhållanden.

Stranderosionen är redan ett tydligt problem på flera håll längs den svenska kusten. Flera kommuner, men också frivilliga, lägger ned tid och resurser i arbetet för att rädda kusterna. Naturvärden såväl som turistintressen och rekreationsområden riskerar gå förlorade.

De berörda kommunerna och deras invånare drabbas på olika sätt. Indirekt kan det handla om att turistnäringen skadas och naturvärden förstörs. Erosionen medför också direkta eller förebyggande kostnader för kommunerna. Kristianstads kommun avser till exempel bara under innevarande år bekosta en utfyllnad av eroderad strand med ca 2 000 ton ny sand från ett grustag. Ystads kommun har konstaterat att kuststräckan drabbas hårt av sanddrift och har därför beslutat anlägga erosionsskydd. Skydden fungerar som friliggande vågbrytare 100 meter utanför strandlinjen.

Det finns flera åtgärder som vidtas för att minska eller förhindra stranderosion. En del av metoderna riskerar snarare att flytta problemen från en plats till en annan. Det som löser erosionen i en kommun kan mycket väl innebära ökade problem för en annan kommun. Därför behövs en nationell strategi mot stranderosion.

Idag har SGI ett samordningsansvar för erosionsfrågor, ett uppdrag som såvitt kan bedömmas sköts mycket bra. Men det behövs därutöver också en nationell strategi för arbete med stranderosion. Det konkreta åtgärderna som följer på en sådan strategi, tex att samla och sprida kunskap, att effektivisera och samordna insatser med mera, kan säkert med fördel läggas på SGI.

Inom ramen för den nationella strategin bör också särskilda regionala strategier skapas. I särskilt drabbade län (främst Skåne och Halland), kan erosionsproblematiken samordnas med de föreslagna klimatanpassningsdelegationerna på länsstyrelserna. Utöver det strategiska arbetet på regional nivå kan också ett regionalt planerings- och åtgärdsarbete behövas. Det ska inte vara upp till den enskilda kommunens intresse, förmåga eller ekonomiska situation som avgör om erosionsarbete förekommer eller ej.

Det är naturligtvis behäftat med mycket stor osäkerhet att beräkna de ekonomiska konsekvenserna av tilltagande stranderosion. Icke desto mindre står det tydligt att det kan röra sig om mycket stora belopp. Kostnader som ibland måste bäras av enskilda invånare och/eller kommuner.

Klimat- och sårbarhetsutredningen har haft i uppdrag att i ett vidare perspektiv kartlägga det svenska samhällets sårbarhet för globala klimatförändringar och de regionala och lokala konsekvenserna av dessa förändringar. I slutbetänkandet Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter (SOU 2007:60) har utredningen bland annat behandlat frågan om stranderosion.

Utredningen konstaterar att risk för stranderosion finns vid cirka 15% av Sveriges kuster. De kostnader som kan uppkomma till följd av stranderosion kan bedöms kunna uppgå till tiotals miljarder kronor.

Klimat- och sårbarhetsutredningens betänkande har remissbehandlats och utredningens förslag bereds nu vidare inom Regeringskansliet. Redan nu bör man emellertid kunna konstatera att är orimligt att enskilda hushåll eller för den delen ett enskilt företag ska tvingas bära erosionsproblemens fulla kostnader. Det är inte heller rimligt att en särskilt drabbad kommun ska bära kostnaderna ensamt. Stranderosionen är ett gemensamt och nationellt problem och kostnaderna för den samma måste därför bäras gemensamt och nationellt.

Klimat- och sårbarhetsutredningen föreslår att kommuner och enskilda kunna få bidrag till åtgärder mot stranderosion. Däremot inte till sandsugning i samband med strandfodring (sid 583).

För åtgärder mot kusterosion är kunskaperna begränsade vad gäller åtgärder som kan påverka bottenförhållanden och materialtransport som byggande av pirar, hövder och sandsugning i samband med strandfodring. På detta område behövs mer forskning. Bidrag bör därför ges företrädesvis till åtgärder på stranden, som strandskoning och åtgärder för att binda sand.

Att på detta sätt utesluta bidrag till en metod som i många andra länder under lång tid använts utan problem är mycket märkligt.

Nederländerna är ett land med stor erfarenhet av erosionsproblematik. Redan 1979 startade Rijkswaterstaat program för att spruta upp sand längs med kusterna. Denna sand hämtas inte sällan från sandbankar ett par kilometer ut i havet. Detta är nu landets viktigaste försvar mot stranderosion, man lägger dessutom upp sand som skyddsbarriär under vattnet en bit ifrån stranden. Holländska staten kontrollerar stränderna regelbundet och sätter oin åtgärder där så behövs. Eftersom stranderosion ofta innebär att sand flyttas från stränderna och ut till sandbankar på havets botten anses detta vara en naturlig metod inte bara i Nederländerna utan också i länder som USA.

Svenska myndigheter har hittills visat en mycket skeptisk inställning till denna metod. Det är i grunden en märklig avoghet. Sverige bör framöver ha en mer positiv inställning till denna typ av sandåterföring i de delar av kustremsan där inte andra miljöskäl talar starkt emot en sådan metod.

Problematiken kring våra vackra men sårbara sandstränder måste uppmärksammas mer nationellt. Det är en orimlighet att enskilda invånare eller för den delen enskilda hårt drabbade kommuner ska bära hela ansvaret och därmed hela kostnaden. Sverige behöver en nationell strategi mot stranderosion. Därtill behövs också en öppnare inställning till den metod för strandåterföring som är naturligt inslag i erosionsarbetet i andra länder.

Christer Nylander (fp)